

artluk

kwartalnik 1-2 (45-46) 2020 cena 11 zł (w tym 8% VAT) nakład 1000 ISSN 1896-3676

SZTUKA NA SPAD

CHRISTO I JEANNE-CLAUDE CENZURA CYFROTEKA 2020 GIERAGA MANIFESTA 13

www.artluk.com

9 771896 367003

1.1 >

kwartalnik 1-2 (45-46) 2020 cena 11 zł (w tym 8% VAT) nakład 1000 ISSN 1896-3676

Hanna Kostołowska

UGOSZCZONA W LESIE CHIARA LECCA I JEJ PROJEKT „CLARULECIS”

Pandemia ponownie dezorganizuje nasze życie wraz z pojawianiem się kolejnych, coraz bardziej rygorystycznych obostrzeń. Zamyka nas w domach, odcina od bezpośredniego kontaktu z kulturą i pogłębia uzależnienie od monitorów. Jak radzą sobie artyści w tych „ciekawych” czasach? Mimo demobilizujących warunków, kreują własne przestrzenie, by nie zaprzestać pracy twórczej. Właśnie z takimi ograniczeniami musiała również zmierzyć się włoska artystka, Chiara Lecca, sardynka z pochodzenia, urodzona i mieszkająca w Modiglianie (w regionie Emilia-Romania). Przybliżam nie bez powodu nazwy geograficzne, gdyż jej projekt pt. „Clarulecis” jest bezpośrednio z nimi związany. Otóż jego autorka zorganizowała własne atelier *en plein air* - zanurzone w lesie w Apeninach graniczącym z rodzinnym gospodarstwem rolnym.

Wybór takiego miejsca na własną pracownię nie jest przypadkowy. Lecca, wychowana w bliskim

kontakcie z przyrodą, nie mogła pozostać jej obojętna. W swojej twórczości regularnie czerpie z dobrodziejstw natury inspiracje, pomysły i motywy, a także materiały. Imponujące Apeniny, rozciągające się wzdłuż całego Półwyspu Apenińskiego, dostarczają mieszkańcom i przyjezdnym porywających widoków, przenoszą w krainę niemal mistyczną. Artystka analizuje właśnie tę nieoczywistą relację między człowiekiem a przyrodą, by zwrócić uwagę na niepokojący rozłam ze współczesną cywilizacją, odsuwającą coraz dalej sferę instynktowną na rzecz dominującej sfery racjonalnej. Wystarczy przypomnieć jej rzeźbiarskie, intrygujące martwe natury (tworzone sukcesywnie od 2007 roku), przełamujące podział na naturalność i sztuczność, w swej formie odwołujące się do XVII-wiecznego malarstwa holenderskiego¹. Podobne poszukiwania można odnaleźć w osobliwych działaniach szwedzkiego artysty Henrika Håkanssona, w których przyroda wkracza z impetem w świat zorganizowany przez ludzi. Twórczość artystki jest skoncentrowana głównie na rzeźbie i instalacjach, a także na fotografii i video. Zaprezentowała dotychczas swoje prace w wielu instytucjach, zarówno w rodzimych Włoszech, jak i w Europie (m. in. w Hiszpanii, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii, Niemczech, Austrii, Norwegii).

Projekt „Clarulecis” powstał właśnie w czasie lockdown’u, kiedy to Lecca została zmuszona porzucić dotychczasowe przygotowania do bieżących wystaw i zmienić formułę swojego procesu twórczego. Sama idea pojawiła się instynktownie, w wyniku potrzeby chwili. Z uwagą skupiła się w tym czasie na produkcji przedmiotów codziennego użytku, zamieniając je jednocześnie w *medium* artystyczne. Efekty niestrudzenie prowadzonych działań są skrzętnie dokumentowane na Instagramie (@clarulecis) od czerwca tego roku. Artystka sama przyznaje, że nigdy nie miała własnego *studio classico*, a swoje atelier zawsze uzależnia od bieżących potrzeb związanych z poszczególnymi etapami w jej życiu. W rezultacie pracowała m.in. w salonie w domu czy też w części serowni należącej do rodzinnego gospodarstwa. Ten urozmaicony system pracy charakteryzuje duża doraźność – Lecca niejednokrotnie korzysta z przedmiotów codziennego użytku, które są w zasięgu ręki. Mieszanka różnych przestrzeni znalazła również przełożenie na powstające w nich pomysły i już konkretne obiekty.

Pracownia artystyczna na terenie otwartym, a *cielo aperto* (pod gołym niebem), stworzona z elementów wyłącznie zaczerpniętych z natury, skłoniła artystkę do odkrywania technik prymitywnych oraz do kontynuacji badań nad motywem skóry (*pelle*), który od dawna ją intryguje, zarówno w znaczeniu organicznym (skóry prawdziwe, odnalezione, domagające się drugiej „szansy”), jak i symbolicznym - jako warstwa oddzielająca wewnątrz od zewnątrz, stająca się „drugim naskórkiem” za każdym razem kiedy się ubieramy. I właśnie w lesie odkryła swoje studio „ze skóry”, „przepuszczalne”, czyli nie stanowiące bariery, granicy, nie wykluczające się względem otoczenia. Dlatego też ukierunkowała swoją twórczość ku prozaicznej codzienności i temu, co właśnie ona oferuje. Artystka, decydując się na zanurzenie swojej pracowni w lesie, zaakceptowała rytm dobowy, zmiany pór roku oraz warunki atmosferyczne, które regulowały w przeszłości aktywność jej przodków. Odkryta tym samym na nowo archaiczny już system pracy.

¹ Andrew Brown, „Art & Ecology now”, Nowy Jork, 2014, s. 100.

Chiara Lecca, projekt „Clarulecis”, z serii „Primitive T-shirt”, 2020.
Fot. archiwum autorki

Samą inicjatywę wyróżniają: podejście badawcze, świadomość ekologiczna, *sostenibilità* (szanse na przetrwanie) oraz kreatywne wykorzystywanie zasobów naturalnych. W atelier przybory ograniczone są do niezbędnego minimum, a używane materiały to w dużej mierze elementy pozyskane z naturalnego otoczenia, typu: kora, gałęzie, krzewy, kawałki skóry czy też fragmenty roślin. Używane są one również jako matryce do bezpośredniego odbijania na materiałach. Pierwszym działaniem w ramach projektu był cykl „Primitive T-shirt”, czyli koszulki jako najbardziej powszechna część garderoby bez podziału na wiek, płeć i klasę. W dalszej kolejności powstawały pokaźne szale, tkaniny i małe uzupełnienia dekoracyjne. Z czasem zaczęły pojawiać się rzeźby z gipsu i skóry, które „osadzają się” na drzewach, gałęziach i pniach, naśladując ich wielkość i strukturę. Takie bezpośrednie wykorzystanie „narzędzi” do stworzenia dzieł sztuki można odnaleźć w twórczości brytyjskiego artysty Tima Knowlesa i w jego słynnym cyklu „Tree Drawing” (2012), którego efektem były obrazy wykonane bezpośrednio przez drzewa². Podobnie angażuje przyrodę do procesu twórczego Piotr C. Kowalski w swojej serii płócien realizowanych bezpośrednio w naturze pt. „Żywa natura”.

Użycie materiałów zaczerpniętych z przyrody ma również rozbudzić atawistyczne impulsy głęboko ukryte w naszej podświadomości, w najstarszej części mózgu. Artystka analizuje w jakim stopniu życie społeczne wypiera prymitywne, niewyuczone odruchy u ludzi. Wydobywa paradoksy wynikające z zetknięcia tych dwóch przeciwstawnych światów oraz, trochę z ironią, liczne nieporozumienia. W swoich realizacjach pobudza sferę irracjonalną, w której antonimami typu „udawany”/”prawdziwy”, „organiczny”/”nieorganiczny” współistnieją w małym tragicomicznym teatrze, oferując rozmaite odsłony codzienności za pośrednictwem nieoczywistego języka.

Artystka tłumaczy: „W mojej pracy zwierzę sprzyja procesowi wyparcia rzeczywistości kierowanej, uporządkowanej i kontrolowanej przez człowieka. Staje się pośrednikiem w ponownym odkryciu naszej pierwotnej natury. Jestem zainteresowana badaniem mechanizmu, który skłania nas do podziału zwierzęcia na kategorie – pupile, zwierzęta gospodarskie, jadalne, przeznaczone do wyrobu ubrań czy do wyposażenia domu – zatracając ich całokształt i złożoność”³.

W samym tytule projektu – „Clarulecis” – słyhać imię artystki w formie nawiązującej do sardyńskich korzeni jej rodziny, która niegdyś przeniosła się z wyspy do regionu Emilia-Romania, by założyć gospodarstwo rolne kontynuujące tradycyjną hodowlę owiec. Inicjatywa ta narodziła się z potrzeby

² Andrew Brown, op. cit., s. 86.

³ <https://www.chiaralecca.com>.

Chiara Lecca, projekt „Clarulecis”, lipiec 2020. Fot. S. Frantini

„uchwycenia czasu”, zwolnienia tempa, a także ochrony i rozpowszechniania prymitywnego nadruku, w który wyposażała nas natura. Lecca akcentuje w ten sposób silne więzi z rodziną, jej historię i własne korzenie. Nie bez znaczenia jest autorska definicja całego projektu: *collettivo familiare* (czyli kolektyw rodzinny). Rezygnując z bardzo subiektywnej intymnej relacji między artystą a dziełem, otwiera się na dialog z innymi wizjami i pomysłami, angażując bliską mikrospołeczność. W rezultacie działania nie są skupione wyłącznie na materiale artystycznym, ale również mieszają się z innymi propozycjami. A swoimi pomysłami dzieli się jej rodzina, bliscy oraz osoby wyłonione z przeszłości rodzinnej. Pojawiają się także wyobrażenia wybranych osób (np. córek) w przyszłości. Owo przenikanie się dwóch wymiarów czasowych nadaje tym działaniom charakter enigmatyczny, wręcz oniryczny.

Instagramowa historia tego długofalowego projektu składa się na zdjęcia i filmy, w których życie artystyczne miesza się z tym prywatnym. Powstaje w konsekwencji swoisty katalog online, który daje obraz idyllicznej pracy na tonie natury w promieniach słonecznych, z rodziną i domowymi pupilami w pobliżu. Ta obrazkowa opowieść o „zamknięciu” w lesie wydaje się być relacją z beztroskich wakacji, z twórczego spędzania czasu na „robotkach ręcznych”. Jednak cały czas towarzyszy nam świadomość ograniczeń narzucanych przez pandemię. A relacjonowane działania, trochę na przekór, budują sielankową narrację, czyli doskonałą pożywkę dla mediów społecznościowych, zbierającą „lajki” i followersów.

Pełne zanurzenie w pogańskim wymiarze natury warunkuje tematykę i metodykę wykonywanych realizacji. Chiara Lecca cofa się w czasie, by przybliżyć pierwotne techniki, jak prymitywne matryce, respektowanie środowiska i korzystanie z tego, co ono oferuje. Sama podkreśla, że fascynuje ją praca w przestrzeni pozbawionej ścian i drzwi. Projekt ten jest bardzo intymnym świadectwem potrzeb twórczych, ale i również otwarcia na otoczenie, bez stawiania granic. W przypadku „Clarulecis” artystka nie umieszcza swoich realizacji w świecie zorganizowanym przez człowieka, lecz sama staje się częścią leśnego ekosystemu. Wcześniejsze jej prace były zagadkowe, pełne przeciwieństw, które przenikały się w formie i symbolice, wspólnie koegzystowały. W obecnym projekcie artystka w pełni oddała się magii i prawdziwości przyrody, a ta ugościła ją nader przychylnie.

Chiara Lecca, projekt „Clarulecis”, lipiec 2020. Fot. S. Frantini

Nomin Bold and Baatarzorig Batjargal
Meiming Ho
Tanya Pixie Johnson
Roger Bo
Aroosa Rana
Michelle Poonawala
Payal Kapadia
Quasim Riza Shaheen
Rabia Ajaz
Chien-Chi Chang
Hui-Yu Su
I-Chun Chen
Kuei-Pi Li
Tzu-An Wu
Yin-Ju Chen
Aleksandra Mrozowska
Alicja Kwade
Andreas Guskos
Andreas Plum
Andrzej Faslecki
Anna Klinczak i Tomasz Miskiewicz
Arkadiusz Marcinkowski
Daniel Lergon
David Rodriguez Gimeno
Elger Esser
Erez Gavish
Ewa Doroszenko
Fan Bo
Filip Gajewski
Gabriel Mestre Arriola
Gregor Hildebrandt
Harro Schmidt
Ibrahim Quarishi
Izabela Chamczyk
Jacek Doroszenko
Jakub Cikała
Jakub Palka
Jan Peter E.R. Sonntag
Jarema Drogowski
Krzysztof Horala
Lesław Tetla
Maciej Osmycki
Małgorzata Jabłońska
Marek Sibinsky
Martyna Chojnacka
Patrik Lichota
Paweł Mendrek
Piotr Szewczyk
Rafał Szrajber
Robert Kraiss
Sun Yuan i Peng Yu
Thomas Zitzwitz
Muttin Chansataboot
Zbynek Janacek
Zhang-Jianhua
Feng Feng
Hervé Garcia
Koen Vannechelen
Risham Syed
Tasawar Bashir
Chih-Ming Fan
Hsin-Mei Chen
Liu Ke
Przeptyw Collective
Sławek Brzoska
Tajny_projekt: Michał Urbański i Kacper Mutke
Vir Gallery
Ya-Lun Tao
Mariusz Wszolek
Katarzyna Wszola
Jacek Joostberens
Michał Jakubowicz
Krzysztof Groń
Anna Gondek - Grodkiewicz
Patrik Lichota
Hsin-Mei Chen
Chih-Ming Fan
Dominika Sadowska
Marek Sak
Wojciech Leder
Tomasz Musiał
Andrzej Wachowicz
Anna Krenz
Roman Bromboszcz
Bartłomiej Kiszka
Ulrika Eller-Ruter
Arek Pięta
Chór Pogłosy & Tomasz Cihak String Ensemble

kuratorzy:
Tomasz Wendland,
Anna Szamotuła,
Maria Marcinkiewicz Górna,
Jacek Sosnowski,
Patrik Lichota,
Artur Kłosiński,
Alnoor Mitha,
Gu Zhenqing,
Pon Pronoia,
Rafał Szrajber,
Małgorzata Jabłońska,
Mark Maksimovich,
Hongjohn Lin,
Thomas Zitzwitz

7 Mediations Biennale Polska

Events Horizon

Horyzont Zdarzeń

01.09-01.12.2020

Jelenia Góra
Katowice
Łódź
Mosina
Poznań
Szczecin
Warszawa

FUNDACJA
MEDIATIONS
BIENNALE

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Dofinansowano ze środków
do dyspozycji Ministra
Kultury i Dziedzictwa
Narodowego